
**VREDNOVANJE TIJEKOM
IZRADE STRATEGIJE RAZVOJA
URBANOG PODRUČJA ZADAR
ZA RAZDOBLJE 2021.-2027.
GODINE**

ZAVRŠNO IZVJEŠĆE

SAŽETAK

24. travanj. 2023.

Institut za razvoj i međunarodne
odnose – IRMO

IRMO

POPIS KRATICA	
AP	Akcijski plan
NRS 2030	Nacionalna razvojna strategija do 2030.godine
PC	posebni cilj
Strategija	Strategije razvoja urbanog područja Zadar za razdoblje 2021.-do 2027. godine,
UP	Urbano područje

1. SAŽETAK

Grad Zadar, Naručitelj, zadužio je Institut za razvoj i međunarodne odnose iz Zagreba za provedbu usluge vrednovanja Strategije razvoja urbanog područja Zadar za razdoblje 2021.-2027. godine. Svi odaslani komentari i izvješća (isporučeno tijekom prosinca 2022. te ožujka i travnja 2023. godine) pripremljeni su u skladu s **Ugovorom o konzultantskim uslugama provedbe prethodnog vrednovanja Strategije razvoja urbanog područja Zadar za razdoblje 2021. do 2027. godine**, (u daljnjem tekstu: Strategija) KLASA: 300-01/22-01/10 URBROJ: 2198/01-2-22-6 od 25. listopada 2022. godine.

Prethodno vrednovanje Strategije provodilo se u skladu sa:

- Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14, 123/17, 118/18)
- Pravilnikom o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja (Narodne novine 121/2015)
- Smjernicama za uspostavu urbanih područja i izradu strategija razvoja urbanih područja za financijsko razdoblje 2021. - 2027., verzija 2.0. (MRRFEU, KLASA: 910-08/21-07/1, od 12. srpnja 2021.)

Vrednovanje je realizirano u potpunosti sukladno pristupu i metodologiji koja je zadana navedenim Pravilnikom. Svrha provedenog postupka vrednovanja bila je dati argumentiranu podlogu za poboljšanje zadnje verzije Nacrta Strategije te time u cjelini doprinijeti podizanju kvalitete izrađene konačne verzije Strategije kako bi se osigurala neophodna osnova za njezinu djelotvornu (efektivnu) i učinkovitu (efikasnu) provedbu.

Nalazi i zaključci vrednovanja

Tijekom provedenog postupka vrednovanja Strategije korišteni su propisani kriteriji vrednovanja te uobičajena evaluacijska pitanja koja se koriste prilikom realizacije prethodnog vrednovanja. Postupak vrednovanja odvijao se u tri ključna koraka i prijedlozi tima za vrednovanje usvajani su tijekom izrade svake daljnje verzije Strategije.

Tijekom primjene pojedinih kriterija vrednovanja vidljivo je kako prilikom odgovaranja na evaluacijska pitanja nije bilo moguće razmatrati pojedine kriterije potpuno izdvojeno. Niz kriterija je uzajamno povezan i upravo ti međuodnosi značajni su kada je riječ o stvaranju osnove za uspješnu provedbu Strategije. Spomenuto se u prvom redu odnosi na kriterij konzistentnosti i unutarnje usklađenosti, kriterij djelotvornosti i komplementarnosti, kriterij djelotvornosti i učinkovitosti te kriterij jasnoće u odnosu na sve druge kriterije. Ovakav pristup prilikom vrednovanja Strategije omogućio je holističko sagledavanje problematike, uz kontinuirano promišljanje kako stvoriti pretpostavke za njenu što učinkovitiju provedbu.

U nastavku slijede zaključci vezani za nalaze vrednovanja po evaluacijskim pitanjima, u skladu s osnovnim kriterijima vrednovanja, uz naznaku ključnih preporuka upućenih Izrađivaču za poboljšanje Nacrta Strategije.

Slijedom primjene kriterija relevantnosti može se zaključiti da je tekst analize stanja u cjelini jako dobro napisan te da su korišteni relevantni i recentni izvori podataka. Nakon usvajanja sugestija tima za vrednovanje inkorporirane su u analizu stanja zbirne tablice ključnih obilježja po svim segmentima razvoja,

uz navođenje razvojnih potencijala i potreba za svako područje te je na taj način u cjelini poboljšana analiza stanja. Ujedno su usvojene sve sugestije vezano za SWOT analizu te je ona u konačnoj verziji ispravno strukturirana i korigirana, a što se prvenstveno odnosilo na elemenat prijetnje u SWOT tablici. Zbirne tablice u analizi stanja i dobro izrađena SWOT analiza poslužile su kao vrlo pregledna i argumentirana osnova za izradu narednih poglavlja Strategije. Temeljem izrade spomenutih odličnih tabličnih prikaza potreba u analizi stanja bilo je moguće u kasnijoj fazi provjeriti povezanost potreba sa predloženim posebnim ciljevima, mjerama i projektima. Slijedom obrazloženog, zaključeno je da je strateški okvir Strategije dobro povezan s utvrđenim potrebama te da su izdvojene isključivo one relevantne potrebe kao i razvojni potencijali urbanog područja Zadar.

Primjena kriterija djelotvornosti/efektivnosti potvrdila je da su svi ključni dionici bili konzultirani i uključeni u pripremu Strategije na adekvatan način te da je primijenjen snažan participativni pristup prilikom izrade Strategije. Važnost svrhovitog i raznolikog partnerstva biti će presudna prilikom cjelokupnog procesa njezine provedbe te izuzetno značajna za realizaciju definiranih ciljeva, tj. ostvarivanje planiranih učinaka. Tim za vrednovanje je posebnu pozornost usmjerio provjeri pokazatelja te je u konačnom Nacrtu Strategije vidljivo da su odabrani najprikladniji pokazatelji koje je bilo moguće prikupiti iz javno dostupnih baza, a koji će omogućiti kontinuirano praćenje razine ostvarivanja posebnih ciljeva.

Temeljem primjene kriterija djelotvornosti/efektivnosti provjereno je ujedno jesu li posebni ciljevi i mjere predloženi u Strategiji i Akcijskom planu najbolji način rješavanja razvojnih potreba na području urbane aglomeracije? Temeljem provjere predloženog strateškog okvira i formuliranih posebnih ciljeva i mjera u konačnom Nacrtu Strategije u poglavlju 8 i 9 Strategije (*Opisi prioriteta javne politike u srednjoročnom razdoblju* te *Popis posebnih ciljeva i ključnih pokazatelja ishoda*), vidljivo je kako je postignuta zadovoljavajuća usklađenost posebnih ciljeva i mjera s istaknutim potrebama na području urbanog područja u izrađenim analizama koje su prethodile definiranju strateškog okvira.

Tijekom realizacije cijelog postupka vrednovanja od posebnog je značaja bila provjera unutarnje usklađenosti/koherentnosti i konzistentnosti kako bi se osiguralo da su posebni ciljevi, mjere i projekti u Strategiji i Akcijskom planu utvrđeni na logičan način. U zadnjoj zaprimljenoj verziji Strategije vidljivo je da je strateški dio u cijelosti usklađen sa prethodno odrađenim analizama, čime je postignuta osnova za postizanje nužne intervencijske vertikalne logike Strategije, od izrađenih analiza do predloženih projekata.

Primjenom kriterija vanjske usklađenosti/koherentnosti, ocijenila se razina usklađenost Strategije s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine te s drugim relevantnim strateškim smjernicama na nacionalnoj i razini EU-a. U cjelini, vidljiva je dobra usklađenost Strategije u odnosu na sve relevantne smjernice kako na EU i nacionalnoj razini tako i na županijskoj razini. Temeljem navedenog, uključujući i u tabličnom formatu jasno prikazanoj usklađenosti prioriternih područja Strategije sa razvojnim smjerovima NRS 2030. kao i posebnih ciljeva sa strateškim ciljevima ovog ključnog akta strateškog planiranja na nacionalnoj razini, zaključuje se da je postignuta uzorna vanjska usklađenost Strategije te da je ona vrlo detaljno i jasno obrazložena u odnosu na sve ključne akte strateškog planiranja na EU, nacionalnoj i županijskoj razini.

Vrednovanje je ocijenilo i razinu postignute komplementarnosti posebnih ciljeva, tj. provjeravalo se jesu li mjere u Strategiji i Akcijskom planu komplementarne na način da omogućavaju uzajamno osnažujući efekt i sinergiju te podržavaju li i druge javne politike. Vidljiv je niz mogućih komplementarnosti i posebnih ciljeva i mjera u okviru jednog posebnog cilja kao i između različitih PC. Navedene međuovisnosti posebnih ciljeva i mjera potvrda su da se razvoj na području urbanog područja sagledavao na holistički način a kada je ova komplementarnost vidljiva, sinergijski učinak provedbe mjera bitno je izraženiji što rezultira uspješnijom

provedbom, tj. ostvarenjem relevantnih i održivih rezultata. Spomenuto ujedno naglašava povezanost kriterija relevantnosti, komplementarnosti, efikasnosti i efektivnosti. Vidljiva komplementarnost dodatno naglašava nužnost integriranog sagledavanja razvoja svih segmenata razvoja na urbanom području, tj. od posebne je važnosti upravo kada se radi o integriranim teritorijalnim ulaganjima. Komplementarnost ujedno naglašava važnost sustavne primjene intenzivnog i svrhovitog participativnog pristupa tijekom provedbe Strategije, tj. učinkovite suradnje i koordinacije svih relevantnih dionika iz nadovezanih javnih politika koji mogu posredno ili neposredno pridonijeti uspješnoj realizaciji planiranih posebnih ciljeva i mjera.

Uz primjenu kriterija učinkovitosti/efikasnosti sagledala se i raspoloživost financijskih, institucionalnih i ljudskih resursa predviđenih za provedbu Strategije i Akcijskog. Slijedom definiranog u Strategiji te raspravljenog sa Izrađivačem Strategije može se zaključiti da su resursi jasno identificirani i dovoljni za provedbu Strategije, te da je institucionalni sustav za provedbu Strategije i Akcijskog plana kvalitetno osposobljen i adekvatan. U predstojećem će razdoblju biti presudna kontinuirana i učinkovita suradnja dionika iz različitih segmenata razvoja. Učinkovita suradnja i koordinacija pretpostavlja primjenu participativnog upravljanja i uključivanje svih bitnih aktera iz svih segmenata razvoja značajnih za urbano područje kako bi se osigurala kvalitetna provedba Strategije. Tijekom razdoblja provedbe Strategije nužno je pratiti razinu i kvalitetu suradnje i koordinacije kao i raspoloživost potrebnih resursa te je sugerirano da se primjeni ovog kriterija posveti posebna pozornost prilikom realizacije idućeg vrednovanja Strategije tijekom njezine provedbe.

Zaključno, temeljem uvida u zadnji cjelovit Nacrt Strategije bilo je vidljivo da su usvajani brojni komentari i sugestije tima za vrednovanje usmjereni poboljšanju Nacrta. Slijedom obrazloženog u ovom Izvješću, tim za vrednovanje smatra da *Strategija razvoja urbanog područja Zadar za razdoblje 2021.-2027. godine* predstavlja kvalitetan akt strateškog planiranja usmjeren podizanju kvalitete života na području urbane aglomeracije temeljem predloženih ulaganja u zeleni, pametan i inovativan razvoj.

Preporuke

Ključne preporuke detaljnije su obrazložene u nalazima vrednovanja i odgovorima na evaluacijska pitanja, kao i u poglavlju sa zaključcima vrednovanja, a odnosile su se prvenstveno na sljedeće:

- Na potrebu za jasnijim i preglednijim definiranjem razvojnih potreba i potencijala u analizi stanja;
- na interventnu logiku - s tim u vezi predložena su poboljšanja u prvobitno predloženom strateškom okviru koja se odnose na pozicioniranje i rangiranja nekoliko posebnih ciljeva, mjera i aktivnosti kao i na njihovo formuliranje, spajanje i sl. Dio mjera je bio suviše „nisko“ rangiran tj. predložene su na razini projekata a dio mjera je bio neadekvatno formuliran.

Uz preporuke izdvojene u Nalazima i Zaključcima Izvješća izdvajamo sljedeće preporuke za predstojeće razdoblje tijekom provedbe Strategije prema kojima je potrebno:

- 1) Osigurati redovito godišnje praćenje provedbe Strategije od strane tijela zaduženog za izradu i provedbu akta, te informiranje stručne i ostale zainteresirane javnosti o rezultatima u ostvarenju postavljenih ciljeva, mjera i aktivnosti. Pri tome je posebno značajno pratiti realizaciju predloženih strateških projekata.

2) Osigurati pripremu i provedbu postupaka vrednovanja provedbe Strategije i to srednjoročno - tijekom provedbe Strategije te nakon njena završetka. U skladu s uobičajenom metodologijom i dobrim praksama provedbe postupaka vrednovanja ključan je angažman neovisnih stručnjaka na temelju naloga tijela zaduženog za provedbu akta.

3) Neovisno o predloženim prioritetima i ciljevima sugerira se da se kontinuirano prate nove razvojne teme relevantne za razvoj urbanog područja što će biti lakše u uvjetima primjene integriranog pristupa razvoju urbanog područja Zadar, uz kontinuiranu sadržajnu suradnju sa svim ključnim dionicima i akterima na razini županije i uključenih JLS.

4) Javno komunicirati rezultate provedbe Strategije što je od presudnog značaja slijedom potrebe primjene novih oblika upravljanja koji su participativni i podrazumijevaju uključivanje stavova građana prilikom realizacije procesa formuliranja javnih.

5) i iznimno je važno da se temeljem nalaza postupaka vrednovanja omogući redovito revidiranje Strategije. Preporuka je da se srednjoročno vrednovanje, tj. vrednovanje tijekom provedbe Strategije provede u II. kvartalu 2025. godine, a vrednovanje nakon provedbe sugeriramo da se provede tijekom 2028. godine. Na taj način moći će se ocijeniti cjelokupni utjecaj i učinak Strategije, odnosno njena djelotvornost i učinkovitost u cijelom razdoblju provedbe do 2027. godine.